

NOTAT FRA PROGRAMSTYRE KNYTTET TIL PROGRAMSENSORRAPPORT I RUSSISK FRA HØSTEN 2016

Dato for håndtering i programstyret: 8. mars 2017

Kommentarer fra programstyret:

Programsensoren for russisk, Tore Nettet, UiT Norges arktiske universitet, leverte i desember 2016 en årsrapport, som vurderer alle kultur- og litteraturemnene på bachelorprogrammet i russisk, etter at han i 2015 hadde skrevet rapport om språkemnene.

Rapporten ble diskutert under programstyremøtet for russisk den 8. mars 2017.

Rapporten samsvarer med lærernes oppfatning av emnene. Rapporten er klart formulert og nyttig, og vil bli tatt hensyn til i arbeidet med det nye bachelorprogrammet som vil bli opprettet i forbindelse med HF2018.

Fagkoordinator: Margje Post

Dato: 21.03.2017

Årsrapport fra programsensor 2016

Av Tore Nasset, UiT Norges Arktiske Universitet

Programsensor for russisk ved Det humanistiske fakultet, UiB, 2015-2018.

I denne rapporten vil jeg gi en kort vurdering av RUS112, RUS114 og RUS 252. Jeg vil også kort diskutere noen grunnleggende spørsmål ved helheten og sammensetningen av studiet. Tre generelle konklusjoner følger til slutt i rapporten.

1. Evaluering av RUS112: Kultur og tekst/tale

1.1. Læremidler, studieopplegg, prøveordning/eksamen, undervisning

Dette er et heterogent kurs som kan sies å bestå av tre komponenter: (a) innføring i russisk kultur, historie og litteratur, (b) russisk leseferdighet og (c) praktisk muntlig språkferdighet. Dette er i noen grad et strukturelt problem – når man bare har to 15 poengs emner til rådighet per semester, må nødvendigvis nokså ulike komponenter inkluderes i samme emne. Prinsipielt er det likevel etter mitt syn ønskelig om hvert emne har en naturlig indre sammenheng. Det gjør det lettere for både studenter og undervisere å legge opp arbeidet, og fremfor alt blir karakterene mer representative for hva studentene har lært. Følgende tenkte eksempel illustrerer dette siste poenget. Studenten Ole er flink i litteratur og kultur og får A i denne delen, men mislykkes totalt på muntlig og får E. Studenten Oline, derimot, er jevnt flink i både litteratur/kultur og muntlig og presterer til C i begge disipliner. Ser vi emnet under ett, gjør Ole og Oline det omtrent like bra i det de har samme gjennomsnitt, nemlig C. En samlet karakter reflekterer ikke forskjellene i deres prestasjoner. Jeg vil påpeke at dette problemet blir litt mindre når man etter hvert går over til 10 poengs emner. Imidlertid er det alltid en utfordring å skape sammenheng i emnene. Dette er et spørsmål som med fordel kan diskuteres mer i fagmiljøene.

Pensumlisten viser at både grunnboken og sekundærtetekstene er oppdaterte. Her får studentene omtrent utelukkende lese verker fra etter årtusenskiftet. Det er svært gledelig – i et emne av denne typen er det viktig at studentene får tilgang til nytt og friskt materiale.

En stor utfordring i et oversikts-/innføringsemne av denne typen er at det er mye stoff som skal formidles, og det er derfor fristende å bruke all tiden på forelesning. Det synes viktig å tenke nøye gjennom hvordan man kan sørge for å aktivisere studentene. Emneevalueringen tyder på at man har gjort flere vellykkede pedagogiske grep:

- studentene skriver et kort notat i første time om sin motivasjon og forventninger
- studentene holder presentasjoner underveis (jobber i par)
- gamle eksamensspørsmål diskuteres i løpet av kurset

Jeg vil oppfordre fagmiljøet til å tenke videre i denne retningen. Kanskje er det for eksempel rom for mer oppgaveløsning i løpet av semesteret?

Tekstlesning på dette nivået er utfordrende, ettersom studentene befinner seg i “tekstlesningspuberteten” (den vanskelige overgangen fra barnestadiet med enkle, tilrettelagte tekster til voksenlivet med autentiske tekster). På dette stadiet trenger studentene mye hjelp, og det er derfor bra at det er satt av godt med tid til tekstgjennomgåelse. Det foreligger ingen indikasjoner på at studentenes behov er dårlig ivaretatt, men av egen erfaring vet jeg at tekstgjennomgang er pedagogisk krevende. Dette kan lett bli monoton lesing og oversettelse. Det ville være interessant om vi kunne ha en felles diskusjon og idédugnad når det gjelder tekstgjennomgang. Et viktig mål må være å gi studentene “hjelp til selvhjelp”, dvs. fylle opp en “verktøykasse” med tekstlesningsstrategier som de kan benytte seg av når de senere skal lese tekster på egen hånd.

Det antydes i emneevalueringen at muntligundervisningen ikke er godt integrert i emnet, i det studentene knytter muntligundervisningen “like mye til kurset RUS111” som til RUS112. Det er vanskelig å si om dette er et *problem*, men det er i hvert fall et vitnesbyrd om at emnet er heterogent – med de utfordringer det medfører.

Jeg har fått tilgang til eksamensoppgavene for vår- og høstsemesteret 2016 som godt tester studentenes oversikt over russisk kultur/historie, samtidig som studentene også får vist sitt refleksjonsnivå og dyktighet i skriftlig fremstilling. Kombinasjonen av kortere “kontrollspørsmål” og lengre “essayoppgaver” virker heldig. En spørsmålstype man i tillegg kunne vurdere, er å be studentene gi “korte definisjoner” av ulike nøkkelbegrep (noen setninger per begrep).

1.2. Vurderingsprosessen og praktiseringen av karakterskalaen

Tabellen nedenfor gir karakterstatistikk for vårsemesteret 2016. Tallene er for små til at man kan trekke sikre konklusjoner. Emneevalueringen påpeker at studentene har vært en “usedvanlig positiv og godt sammensveiset gjeng”, og på den bakgrunn er det ikke så overraskende at relativt mange har fått A og B. Det er imidlertid påfallende stort sprik mellom skriftlig og muntlig, noe som kanskje kan tyde på at det ikke er så god sammenheng mellom undervisningen i praktisk muntlig og resten av kurset.

	Skriftlig	Muntlig
A	1	2
B	6	3
C	0	2
D	1	2
E	1	0
F	0	0

1.3. Særlige forhold

Jeg har ikke behov for å kommentere noen særlige forhold.

2. Evaluering av RUS114: Russisk kultur (II), Tekst og tale (II)

2.1. Læremidler, studieopplegg, prøveordning/eksamen, undervisning

I skrivende stund har jeg bare tilgang til emneevaluering fra høsten 2013. Ettersom emnet har et tema som kan skifte fra år til år, er det mulig at ikke alle kommentarene mine er like aktuelle. Men jeg har sett på forelesningsplan, pensumliste og eksamensoppgaver for 2014 og 2015 og håper at det jeg har å si, oppleves som relevant.

Også dette emnet er nokså heterogent, og mange av kommentarene til RUS112 er derfor trolig også relevante for RUS114. Jeg merker meg særlig at muntligundervisningen synes å være relativt lite integrert i resten av emnet. I 2013 ønsket mange av studentene seg en klarere plan for muntligundervisningen, slik at du kunne forberede seg bedre til disse timene. Det er ikke vanskelig å slutte seg til studentenes ønske, og jeg håper dette er blitt forbedret siden 2013. Jo klarere man forteller studentene hva de skal gjøre, jo større er sjansen for at de faktisk gjør det – og da blir sluttresultatet bedre.

Siden et av målene er å gi studentene “bedre innsikt i akademisk argumentasjon”, virker det heldig at skrivesenteret er trukket inn i undervisningen. Jeg vil gjerne høre mer om erfaringene med dette. Det ser ut til å ha fungert godt at studentene fikk et åpent tema for oppgaven som de så i samråd med faglærer skulle presisere nærmere – et godt kompromiss mellom frihet og styring.

Når det gjelder tekstlesningen, gjelder mange av kommentarene mine for RUS112 også for RUS114. Utfordringen er å gjøre overgangen fra tilrettelagte til autentiske tekster så smertefri som mulig. Det gjelder å finne tekster som forbereder studentene til “voksenlivet” på RUS252. Å finne tekster som ikke er for vanskelige, men samtidig lødige og interessante, er ikke lett. Emneevalueringen fra 2013 tyder imidlertid på at man langt på vei har lyktes. Det fremheves i emneevalueringen at man har forsøkt å lære studentene noen generelle lesestrategier i begynnelsen av semesteret. Det ville være interessant å diskutere nærmere hvordan dette best kan gjøres (jf. mine kommentarer til tekstgjennomgang for RUS112 ovenfor).

2.2. Vurderingsprosessen og praktiseringen av karakterskalaen

	Skriftlig (mappe)	Muntlig
A	1	2
B	2	1
C	2	2
D	1	1
E	0	0
F	2	0

2.3. Særlige forhold

Det foreligger ingen særlige forhold som må kommenteres.

3. Evaluering av RUS252: Russisk litteratur

3.1. Læremidler, studieopplegg, prøveordning/eksamen, undervisning

Dette er et "klassisk" litteraturkurs der studentene leser tekster på russisk/i oversettelse som settes inn i en litteraturhistorisk og litteraturteoretisk sammenheng. Jeg synes det er flott at studentene ved UiB får et slikt tilbud. Mitt generelle inntrykk fra USA og Norge er at denne typen emner er i ferd med å komme litt i skyggen av bredere "cultural studies"-baserte emner. Jeg har imidlertid stor tro på klassiske litteraturkurs, fordi de kan formidle både litteraturhistorie og litteraturteori, samtidig som studentene får verdifull lesetrening.

Emnet har også en muntlig komponent, og heterogenitetsproblemet er dermed like relevant for dette emnet som for emnene behandlet ovenfor. Av emneevalueringen fremgår det at selv om studentene i for seg var godt fornøyde med muntligundervisningen, etterlyste de "en tettere sammenheng også mellom litteraturpensumet og språkundervisningen". Det er ikke så lett å foreslå noen enkle løsninger på dette problemet, men det synes åpenbart at dette er noe vi må ha i bakhodet fremover.

Jeg merker meg at studentene mener at det er stort arbeidspress på dette emnet, og at det samlede arbeidspresset i dette semesteret er betydelig. Jeg velger å ikke se dette som et problem, men snarere som uttrykk for at emnet gir studentene noe "å strekke seg etter", slik det også nevnes i emneevalueringen. Det vesentlige må bli å sørge for at studentene får god oppfølging gjennom semesteret, slik at de får mestringsfølelse etter hvert som de jobber med tekstene og semesteroppgaven. Emneevalueringen tyder på at dette er tilfelle. Jeg vil imidlertid støtte faglæreren i å holde bevisstheten oppe omkring læringsmålene gjennom hele semesteret, slik at studentene hele tiden er klar over i hvilken retning de beveger seg.

Emneevalueringen peker på at studentene gjerne vil ha lagt ut oppsummeringer etter hver forelesning, men at de samtidig ikke ønsker "løse ark". Det synes rimelig å foreslå at det legges ut noe materiale (for eksempel en disposisjon med stikkord) på UiBs elektroniske plattform. På den måten kan studenter og lærere ha kontinuerlig tilgang til alt materiale som distribueres. Man kan også vurdere å bruke PowerPoint-presentasjoner som gjøres tilgjengelig etter timene. Selv har jeg hatt god erfaring med dette, og også fått gode tilbakemeldinger fra studentene. Jeg synes imidlertid ikke at man skal bruke PowerPoint bare for å bruke PowerPoint. Den enkelte underviser må få lov til å finne sin stil og gjøre ting på den måten han/hun synes fungerer best på det emnet det er snakk om.

3.2. Vurderingsprosessen og praktiseringen av karakterskalaen

Med så små tall er det ikke mulig å si noe sikkert på bakgrunn av karakterstatistikken i tabellen nedenfor. Jeg merker meg at det er godt samsvar mellom skriftlig og muntlig, noe som tyder på at det tross alt ikke er for stort sprik mellom de to komponentene som emnet består av.

	Skriftlig (semesteroppg.)	Muntlig	Samlet
A	2	2	2
B	3	2	3
C	1	1	0
D	0	0	1
E	0	1	0
F	0	0	0

3.3. Særlige forhold

Det er ingen særlige forhold som krever kommentar i denne omgang.

4. Evaluering av helheten og sammensetningen av studiet

I fjor sa jeg at det vil bli lettere å vurdere helheten og sammensetningen i studiet når jeg får sett på både litteratur- og språkemnene. Det har jeg nå gjort. Min konklusjon er at det er god balanse mellom språk og litteratur, og at det ikke er behov for noen særskilte tiltak. Jeg har kommet med flere og mer konkrete innspill til språkemnene, noe som trolig har sammenheng med at jeg selv er lingvist. Dermed er årets rapport litt tynnere enn fjorårets.

Jeg nevnte i fjorårets rapport at et viktig spørsmål er balansen mellom litteratur og kultur/samfunn. Det finnes selvsagt ikke noe fasitsvar her. Mitt inntrykk er at BA-studiet ved UiB har en relativt tradisjonell innretning der språk og litteratur står i sentrum. Kulturhistorie spiller også en stor rolle, mens mer samfunnsfaglige tilnærminger til Russland er mindre sentrale. Dette tror jeg er et klokt valg, gitt at det er her de ansatte har sin styrke. (At jeg hører med til dem som mener at et tradisjonelt språk- og litteraturstudium har sin berettigede og viktige plass i det 21. århundre, er en annen sak som jeg ikke skal diskutere her.)

Et viktig spørsmål, som jeg er inne på i fjorårets rapport, er vektleggingen mellom ulike epoker i litteraturundervisningen. Skal man satse på det dagsaktuelle eller de store klassikerne? "Ja, takk, begge deler", synes å være linjen man har lagt seg på. Mens RUS252 har et "klassisk preg", har RUS114 flere innslag av tekster fra vår egen tid. Balansen synes å være god, og jeg håper den kan ivaretas fremover.

5. Rollen og oppgavene til programsensoren

Som nevnt i fjorårets rapport, anser jeg det som en hovedoppgave for meg å sette i gang en debatt om undervisningsspørsmål. I 2016 ble mitt besøk i Bergen kort, og det ble etter mitt syn litt for lite tid til å diskutere mer allmenne sider ved russiskstudiet. Kanskje kan vi gjøre det bedre i 2017 og sette av litt mer tid? En slik diskusjon kan være nyttig når det nå er snakk om å gå over til tipoengsemner.

6. Konklusjon

De tre emnene jeg har vurdert ovenfor, fremstår som gjennomtenkte, velfungerende og gode. Emnerapportene vitner om at både studenter og lærere stort sett er fornøyde med tingenes tilstand. Avslutningsvis vil jeg nøye meg med

å be fagmiljøet om å tenke gjennom og diskutere følgende allmenne problemstillinger:

1. **Heterogenitetsproblemet – hvordan skape sammenheng?** Alle emnene jeg har sett på i år (og også i noen grad emnene fra i fjor) er svært heterogene i den forstand at de inneholder ulike komponenter som det er krevende å gjøre til et naturlig hele. Ikke minst ser muntligundervisningen ut til i noen grad å leve sitt eget liv, uavhengig av de øvrige komponentene i emnene. Det blir en viktig utfordring fremover å organisere muntligundervisningen på best mulig måte. I noen grad må nok emnene alltid være heterogene (og det gjelder både ti og femten poengs emner). Da blir det viktig å klargjøre læringsmålene i begynnelsen av undervisningen og så sørge for å holde bevisstheten om læringsmålene oppe gjennom hele semesteret.
2. **Forelesningen – hvordan aktivisere studentene?** I fjorårets rapport foreslo jeg å dreie språkundervisningen litt bort fra forelesning og over mot oppgaveløsning. Jeg tillater meg å reise samme spørsmål i år: Kanskje det er rom for litt mer oppgaveløsning underveis også i litteraturemnene?
3. **Tekstgjennomgang – hvordan gjøre denne undervisningen variert?** Det er flott at det settes av tid og ressurser til å gå gjennom tekster med studentene, for dette er en del av undervisningen som ifølge min erfaring lett kan bli litt stemoderlig behandlet. Selv om jeg vil understreke at det ikke foreligger noen indikasjoner på dårlig kvalitet i tekstgjennomgangen i de emnene jeg behandler i denne rapporten, vil jeg likevel oppfordre til nytenkning her. Hvordan kan tekstgjennomgang gjøres så engasjerende og effektivt som mulig? Hvordan kan man på best mulig måte lære bort allmenne lesestrategier som studentene kan bruke når de jobber videre med tekster på egen hånd?